

Завдання

2-го етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства 2025-2026 н.р.

11-ий клас. Пакет 1.

I. Тестові завдання. Оберіть одну правильну відповідь або заповніть прогалину у тексті. За кожную правильну відповідь 1 бал. Загалом 30 балів за завдання

1. Назвіть нормативно-правовий акт, у якому поєднано матеріальні, процедурні та процесуальні адміністративно-правові норми.

- А) Закон України «Про Кабінет Міністрів України»
- Б) Закон України «Про адміністративні послуги»
- В) Кодекс України про адміністративні правопорушення
- Г) Кодекс адміністративного судочинства України

2. Чи є службовці Національного банку України державними службовцями?

- А) Ні, вони належать до працівників, які виконують функції з обслуговування
- Б) Ні, на службовців Національного банку України не поширюється дія Закону України «Про державну службу»
- В) Так, але лише керівники структурних підрозділів Національного банку України
- Г) Так, але лише службовці Національного банку України, які беруть участь у формуванні грошово-кредитної політики держави

3. Який принцип адміністративної процедури зобов'язує адміністративний орган встановлювати обставини, що мають значення для вирішення справи, і за необхідності збирати для цього документи та інші докази з власної ініціативи?

- А) Добросовісності
- Б) Пропорційності
- В) Ефективності
- Г) Офіційності

4. Особа вчинила адміністративне правопорушення, але на момент його вчинення їй не виповнилося 16 років. Який подальший порядок дій передбачено адміністративно-деліктним законодавством у наведеному випадку?

- А) Провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю
- Б) Накладається штраф у мінімальному розмірі, передбаченому санкцією статті Особливої частини Кодексу України про адміністративні правопорушення
- В) Особа підлягає звільненню від адміністративної відповідальності і до неї застосовується усне зауваження
- Г) Особа передається під нагляд батькам або особам, які їх замінюють

5. Який суб'єкт бюджетного процесу здійснює прогнозування та аналіз доходів Державного бюджету України під час його виконання?

- А) Кабінет Міністрів України
- Б) Міністерство фінансів України
- В) Державна податкова служба України
- Г) Рахункова палата

6. Громадянин К. під час затримання озброєного грабіжника, який намагався втекти та чинив опір, завдав йому тілесних ушкоджень середньої тяжкості. Як кваліфікувати дії громадянина К.?

- А) Необхідна оборона
- Б) Крайня необхідність
- В) Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення
- Г) Уявна оборона

7. Яке з наведених покарань може застосовуватися як основне, так і як додаткове?

- А) Позбавлення військового, спеціального звання, рангу або кваліфікаційного класу
- Б) Конфіскація майна
- В) Штраф
- Г) Громадські роботи

8. Громадянин П. вчинив умисне кримінальне правопорушення, маючи судимість за раніше вчинене умисне кримінальне правопорушення. Яку назву має така форма множинності кримінальних правопорушень?

- А) Сукупність
- Б) Рецидив
- В) Повторність
- Г) Неодноразовість

9. Який максимальний строк позбавлення волі може бути призначений неповнолітньому у випадку вчинення особливо тяжкого злочину, поєднаного з умисним позбавленням життя людини?

- А) 15 років
- Б) 20 років
- В) 10 років
- Г) Довічне позбавлення волі

10. На якій стадії кримінального провадження особа офіційно набуває статусу «обвинувачений»?

- А) Після затримання на місці вчинення правопорушення
- Б) Після вручення письмового повідомлення про підозру
- В) Після передачі обвинувального акта до суду
- Г) Після проголошення судом обвинувального вироку

11. У якому випадку кримінальне провадження в суді першої інстанції може здійснюватися судом присяжних?

- А) У провадженнях щодо злочинів проти власності в умовах воєнного стану
- Б) Тільки якщо обвинувачений є неповнолітнім
- В) Якщо в справі бере участь понад дванадцять осіб
- Г) У провадженнях щодо злочинів, за які передбачене довічне позбавлення волі, за клопотанням обвинуваченого

12. Який об'єкт цивільних правовідносин належить до немайнових благ?

- А) Земельна ділянка
- Б) Борщ
- В) Гідність фізичної особи
- Г) Електронні цінні папери

13. Який правовий наслідок має оголошення фізичної особи безвісно відсутньою?

- А) Припинення її цивільної правоздатності
- Б) Призначення пенсії у зв'язку із втратою годувальника
- В) Встановлення опіки над її майном
- Г) Визнання недійсними всіх укладених нею правочинів

14. Який з наведених юридичних фактів є способом припинення юридичної особи?

- А) Позбавлення ліцензії на здійснення певного виду діяльності
- Б) Ліквідація
- В) Накладення міжнародних санкцій
- Г) Смерть власника/засновника

15. Який вид цивільних правовідносин виникає між кредитором і боржником?

- А) Речові
- Б) Зобов'язальні
- В) Майнові
- Г) Корпоративні

16. З якого моменту фізична особа набуває повного обсягу цивільної правоздатності?

- А) Досягнення повноліття
- Б) Державної реєстрації фізичної особи-підприємця
- В) Народження фізичної особи
- Г) Набуття повного обсягу дієздатності, тобто досягнення 18-літнього віку або раніше у випадках, визначених законом

17. Який спосіб набуття права власності пов'язаний із переходом права від попереднього власника?

- А) Первісний
- Б) Похідний
- В) Залежний
- Г) Вторинний

18. Хто належить до складу «учасників справи» у позовному провадженні згідно з Цивільним процесуальним кодексом України?

- А) Сторони та треті особи
- Б) Суддя, секретар судового засідання та сторони
- В) Сторони, свідки, експерти та спеціалісти
- Г) Позивач, відповідач, прокурор та поняті

19. Який суд у системі судоустрою України переглядає у касаційному порядку судові рішення?

- А) Апеляційний суд
- Б) Верховний Суд
- В) Касаційний Суд України
- Г) Верховний Суд України

20. Який вид провадження у цивільному судочинстві призначений для розгляду справ, у яких відсутній спір про право, а метою є підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів?

- А) Позовне
- Б) Наказне
- В) Окреме
- Г) Спрошене

21. З якого моменту набирає чинності колективний договір?

- А) 3 дня його повідомної реєстрації місцевими органами влади
- Б) 3 дня його схвалення загальними зборами трудового колективу
- В) 3 дня його підписання представниками сторін або з дня, зазначеного в ньому
- Г) Через 10 днів після його підписання

22. Який максимальний строк випробування при прийнятті на роботу може бути встановлений для робітників?

- А) 1 місяць
- Б) 2 місяці
- В) 3 місяці
- Г) 6 місяців

23. Яка скорочена тривалість робочого часу встановлена законом для неповнолітніх працівників віком від 16 до 18 років?

- А) 24 години на тиждень
- Б) 36 годин на тиждень
- В) 40 годин на тиждень
- Г) 18 годин на тиждень

24. Протягом якого часу відсутність на роботі без поважних причин вважається прогулом, що дає роботодавцю право звільнити працівника?

- А) Відсутність протягом 1 години
- Б) Відсутність більш ніж 3 години протягом робочого дня (безперервно або сумарно)
- В) Відсутність протягом 2 робочих днів
- Г) Систематичні запізнення більше ніж на 30 хвилин

25. Яку назву має право обмеженого платного або безоплатного користування чужою земельною ділянкою (наприклад, право проходу, проїзду, прокладання комунікацій)?

- А) Земельний емфітевзис
- Б) Земельний сервітут
- В) Земельний суперфіцій
- Г) Оренда землі

26. Яку категорію справ розглядають господарські суди?

- А) Про розірвання трудового договору між боржником і кредитором
- Б) Про майнові вимоги до боржника, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство
- В) Про адміністративні правопорушення, вчинені керівником суб'єкта господарювання
- Г) Про визнання рішення міжнародного комерційного арбітражу

27. Який шлюбний вік для чоловіків та жінок встановлений сімейним законодавством?

- А) 16 років для жінок та 18 років для чоловіків
- Б) 17 років для жінок та 17 років для чоловіків
- В) 18 років для жінок та 18 років для чоловіків
- Г) 17 років для жінок та 18 років для чоловіків

28. Відповідно до Сімейного кодексу України релігійний обряд шлюбу може бути підставою для виникнення у жінки та чоловіка прав та обов'язків подружжя, якщо він _____

- А) Відбувся за згодою обох сторін та в присутності свідків
- Б) Відбувся після державної реєстрації шлюбу в органах державної реєстрації актів цивільного стану
- В) Відбувся до створення або відновлення органів державної реєстрації актів цивільного стану
- Г) Був засвідчений органом місцевого самоврядування

29. Що з наведеного НЕ є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, навіть якщо це майно було придбане за час шлюбу?

- А) Музичний інструмент для професійної діяльності одного з подружжя
- Б) Автомобіль, придбаний за спільні кошти
- В) Пенсія, одержана одним з подружжя
- Г) Букет підсніжників, які занесені до Червоної книги України

30. У якому випадку відповідно до Сімейного кодексу України припиняється режим окремого проживання подружжя?

- А) Автоматично після спливу одного року з дня його встановлення
- Б) Лише у разі розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану
- В) У разі поновлення сімейних відносин або за рішенням суду на підставі заяви одного з подружжя
- Г) Після народження у подружжя дитини

II. Проаналізуйте міні-кейс. Оберіть одну правильну відповідь. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за завдання

1. ТОВ «Агротех-Плюс» протягом 7 років постачає ТОВ «ГрінТрейд» сільськогосподарську техніку. Договори поставки щороку укладалися письмово й містили лише загальні умови (предмет, ціна, строки поставки). Інші істотні умови жодного разу письмово не фіксувалися, але стала практика є такою: оплата протягом 30 днів після фактичної поставки, приймання товару відбувалося без складання окремого акту, претензії щодо якості заявлялися протягом 60 днів з моменту поставки. Яке джерело (форма) права використовується сторонами для врегулювання оплати поставленого товару?

- А) Звичай ділового обороту
- Б) Традиція ділового обороту
- В) Звичайна ділова практика
- Г) Традиція ділової співпраці

2. 16-річний Максим написав у своєму блозі критичну статтю про стан спортивного майданчика в школі, вказавши на бездіяльність адміністрації. Директор зажадав видалити пост, погрожуючи виключенням за "наплювання репутації закладу". Яке право Максима було порушено?

- А) Право на освіту
- Б) Право на свободу думки і слова
- В) Право на повагу до приватної та сімейної таємниці
- Г) Право на участь в управлінні державними справами
- Д) Право на захист від психологічного насильства

3. Для того щоб підібратися до ворожого блокпосту, група солдатів переодяглася в цивільний одяг і сховала зброю в продуктових кошиках. Наблизившись на коротку відстань, вони відкрили вогонь. Як кваліфікується такий метод ведення бойових дій у міжнародному праві?

- А) Воєнна хитрість, яка є законним методом ведення війни
- Б) Віроломство, що є грубим порушенням законів та звичаїв війни
- В) Необхідна самооборона під час виконання бойового завдання
- Г) Допустимий тактичний маневр у разі кількісної переваги ворога

4. Начальник зміни своїм розпорядженням заборонив працівнику покидати своє робоче місце після закінчення встановленого робочого дня у зв'язку з виробничою необхідністю. Яке правове твердження є правильним?

- А) Робота, що виконується понад визначену тривалість робочого часу, є надурочною, і, як правило, не допускається
- Б) Робота після закінчення робочого дня в цій ситуації кваліфікується як ненормований робочий час і застосовується за рішенням роботодавця для забезпечення виробничих потреб
- В) Робота понад нормальну тривалість робочого часу допускається за згодою працівника, а підстави та тривалість такої роботи визначаються домовленістю сторін трудового договору
- Г) Оплата роботи понад нормальну тривалість робочого часу здійснюється як звичайний робочий час, якщо інше не встановлено трудовим договором або локальними актами роботодавця

5. 17-річного Максима було затримано за підозрою у вчиненні грабежу. Під час першого допиту слідчий роз'яснив Максиму його права. Максим заявив, що він «не винний, йому нема чого приховувати, і він готовий давати свідчення прямо зараз без адвоката, щоб швидше піти додому». Слідчий, зафіксувавши відмову підлітка від захисника у протоколі, провів допит. Чи було порушено норми Кримінального процесуального кодексу України у цій ситуації?

- А) Ні, оскільки Максим добровільно відмовився від адвоката і це зафіксовано в протоколі
- Б) Так, оскільки участь захисника є обов'язковою у кримінальному провадженні щодо осіб, які підозрюються у вчиненні злочину у віці до 18 років
- В) Ні, участь адвоката є обов'язковою лише для тих осіб, які мають психічні вади
- Г) Так, але лише у випадку, якщо батьки Максима письмово вимагали присутності адвоката

III. Знайдіть відповідність у таблиці. За кожну правильно визначену пару 1 бал. Загалом 4 бали за кожну відповідність, 20 балів за завдання.

1. Усунення або пом'якшення кримінально-правових наслідків

1. Амністія	А) Суд не застосував визначене покарання, встановивши іспитовий строк на один рік.
2. Помилування	Б) Парламент прийняв закон про звільнення від кримінальної відповідальності певної категорії засуджених жінок, які мають малолітніх дітей.
3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням	В) Президент задовольнив прохання засудженого про пом'якшення йому вироку та замінив довічне позбавлення волі на 25 років
4. Погашення судимості	Г) Особа після відбуття покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі зразковою поведінкою і сумлінним ставленням до праці довела своє виправлення
	Д) Протягом року після сплати штрафу за кримінальний проступок особа не вчинила нового кримінального правопорушення

2. Цивільна дієздатність фізичних осіб

1. Часткова цивільна дієздатність	А) Фізична особа віком від 14 до 18 років (має право самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією, бути учасником і засновником юридичних осіб).
2. Неповна цивільна дієздатність	Б) Фізична особа, яка внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.
3. Обмеження цивільної дієздатності	В) Фізична особа, яка зловживає спиртними напоями, наркотичними засобами, азартними іграми, чим ставить себе чи свою сім'ю у скрутне матеріальне становище.
4. Визнання фізичної особи недієздатною	Г) Фізична особа, яка не досягла 14 років (має право самостійно вчиняти лише дрібні побутові правочини).
	Д) Фізична особа, яка має фізичні вади, що ускладнюють самостійний захист прав, але є психічно здоровою (потребує встановлення над нею помічника).

3. Учасники цивільного процесу

1. Експерт	А) Особа, яка володіє спеціальними знаннями, необхідними для з'ясування відповідних обставин справи
2. Експерт з питань права	Б) Особа, яка має науковий ступінь доктора філософії та є визнаним фахівцем з права
3. Спеціаліст	В) Особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками, необхідними для застосування технічних засобів
4. Секретар судового засідання	Г) Особа, яка забезпечує контроль за повним фіксуванням судового засідання технічними засобами і проведенням судового засідання в режимі відеоконференції
	Д) Особа, яка під час судового засідання приймає від присутніх у залі учасників судового процесу документи

4. Інстанційна юрисдикція адміністративних судів

1. Місцевий загальний суд як адміністративний суд	А) Справа про визнання протиправним податкового повідомлення-рішення
2. Окружний адміністративний суд	Б) Справа за позовом про дострокове припинення повноважень народного депутата України
3. Апеляційний адміністративний суд	В) Справа про застосування санкції, передбаченої Законом України «Про санкції»
4. Верховний Суд	Г) Справа про примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності земельної ділянки
	Д) Справа щодо уточнення списку виборців

5. Вікові цензи для засновників і членів громадських організацій

1. Мінімальний віковий ценз для засновника дитячої громадської організації	А) 6 років
2. Максимальний віковий ценз для учасника дитячої громадської організації	Б) 10 років
3. Мінімальний віковий ценз для учасника дитячої громадської організації	В) 14 років
4. Максимальний віковий ценз для учасника молодіжної громадської організації	Г) 17 років
	Д) 34 роки

IV. Проаналізуйте ситуацію. Дайте розгорнуту відповідь на поставлені питання. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за кожну ситуацію, 20 балів за завдання

Ситуація 1. Олександр та Марія перебували у зареєстрованому шлюбі з 2014 р. Після реєстрації шлюбу подружжя проживало в однокімнатній квартирі, яку Марія отримала у спадок від бабусі у 2012 році. 2017 р. подружжя придбало двокімнатну квартиру. 2018 р. подружжя фактично припинило спільне проживання, однак шлюб не було офіційно розірвано. 2019 р. Марія купила антикварну картину за кошти, отримані нею як компенсація моральної шкоди, завданої внаслідок ДТП. 2020 р. Олександр без згоди Марії намагався укласти договір дарування квартири, придбаної у 2017 р. за спільні кошти подружжя, на користь свого брата Сергія. Однак нотаріус відмовив йому у посвідченні цього правочину. 2024 р. Марія ініціювала укладення договору про поділ спільного майна подружжя.

1. Які галузі права регулюють відносини, що виникли у цій ситуації? Назвіть нормативно-правові акти, які мають бути застосовані.
2. Визначте порядок поділу власності подружжя у цій ситуації.
3. Чи зміниться порядок поділу майна, якщо б квартира була отримана Марією у спадок у 2015 році?
4. Чи є необхідною згода Марії на укладення Олександром договору дарування двокімнатної квартири та чи є правомірною відмова нотаріуса у посвідченні цього правочину?
5. Які вимоги до форми договору про поділ житлового будинку, квартири чи іншого нерухомого майна подружжя встановлені сімейним законодавством України?

Ситуація 2. Населення міста становить 120 тисяч осіб, з яких 90 тисяч громадян України, а виборців (громадян, які мають право голосу) – 80 тисяч. На виборах міського голови було зафіксовано низьку явку виборців – до виборчих дільниць з'явилося лише 10 тисяч осіб. За результатами голосування найбільшу кількість голосів отримали кандидат А., за якого проголосувало три тисячі виборців, та кандидат Б., за якого проголосувало дві тисячі виборців. Інші кандидати отримали менш ніж одну тисячу голосів виборців.

1. Яка галузь права регулює відносини, що виникли у цій ситуації? Назвіть нормативно-правові акти, які мають бути застосовані.
2. За якою виборчою системою (вид і підвид виборчої системи) повинні відбутися вказані вибори?
3. Які вікові вимоги для пасивного та активного виборчого права на вказаному виді виборів?
4. Чи враховується явка виборців у визначенні результатів голосування?
5. Яке рішення за результатами такого голосування має ухвалити виборча комісія?

V. Задача. Загалом 10 балів за завдання

Здійсніть правовий аналіз викладених фактів

10 січня 2016 року 15-річний учень 10-го класу Артем без згоди батьків обміняв свій професійний фотоапарат (вартістю 25 000 грн, подарунок бабусі) на ігровий ноутбук, що належав його повнолітньому сусідові Ігорю. Батьки Артема дізналися про цей обмін 15 січня 2016 року. Вони вимагали від Ігоря повернути фотоапарат, але той відмовився. До суду батьки не зверталися, сподіваючись, що Ігор одумається.

1 лютого 2019 року Артем (якому в січні виповнилося 18 років) самостійно подав позов до суду з вимогою визнати договір міни недійсним і повернути фотоапарат. У судовому засіданні Ігор заявив клопотання про відмову в позові у зв'язку зі спливом позовної давності. Артем заперечив: "Я подав позов відразу після повноліття. Поки я був неповнолітнім, строк давності не міг йти, адже я не міг самостійно звернутися до суду".

Завдання

2-го етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з правознавства 2025-2026 н.р.

I. Оберіть одну правильну відповідь або заповніть прогалину у тексті. За кожную правильну відповідь 1 бал. Загалом 30 балів за завдання

№	Зміст завдання	Відповідь (з посиланням)
1	<i>Назвіть нормативно-правовий акт, у якому поєднано матеріальні, процедурні та процесуальні адміністративно-правові норми.</i> А) Закон України «Про Кабінет Міністрів України» Б) Закон України «Про адміністративні послуги» В) Кодекс України про адміністративні правопорушення Г) Кодекс адміністративного судочинства України	В Пояснення: КУпАП містить одночасно адміністративно-правові норми: 1)матеріальні - визначається поняття адміністративного правопорушення та адміністративної відповідальності, поняття та види адміністративних стягнень; 2)процедурні - визначають правила провадження у справах про адміністративні правопорушення, порядок застосування заходів забезпечення провадження, порядок виконання постанов про накладення адміністративного стягнення; 3)процесуальні - порядок розгляду судами справ про адміністративні правопорушення, оскарження постанов про накладення адміністративного стягнення, ухвалених судами. У КАСУ немає процедурних норм.
2	<i>Чи є службовці Національного банку України державними службовцями?</i> А) Ні, вони належать до працівників, які виконують функції з обслуговування Б) Ні, на службовців Національного банку України не поширюється дія Закону України «Про державну службу» В) Так, але лише керівники структурних підрозділів Національного банку України Г) Так, але лише службовці Національного банку України, які беруть участь у формуванні грошово-кредитної політики держави	Б (ст. 3 ЗУ «Про державну службу»)
3	<i>Який принцип адміністративної процедури зобов'язує адміністративний орган встановлювати обставини, що</i>	Г (ст. 16 ЗУ «Про адміністративну процедуру»)

	мають значення для вирішення справи, і за необхідності збирати для цього документи та інші докази з власної ініціативи? А) Добросовісності Б) Пропорційності В) Ефективності Г) Офіційності	
4	Особа вчинила адміністративне правопорушення, але на момент його вчинення їй не виповнилося 16 років. Який подальший порядок дій передбачено адміністративно-деліктним законодавством у наведеному випадку? А) Проведення в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю Б) Накладається штраф у мінімальному розмірі, передбаченому санкцією статті Особливої частини Кодексу України про адміністративні правопорушення В) Особа підлягає звільненню від адміністративної відповідальності і до неї застосовується усне зауваження Г) Особа передається під нагляд батькам або особам, які їх замінюють	А (ст. 247 КУпАП)
5	Який суб'єкт бюджетного процесу здійснює прогнозування та аналіз доходів Державного бюджету України під час його виконання? А) Кабінет Міністрів України Б) Міністерство фінансів України В) Державна податкова служба України Г) Рахункова палата	Б (ст. 45 БКУ)
6	Громадянин К. під час затримання озброєного грабіжника, який намагався втекти та чинив опір, завдав йому тілесних ушкоджень середньої тяжкості. Як кваліфікувати дії громадянина К.? А) Необхідна оборона Б) Крайня необхідність В) Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення Г) Уявна оборона	В Затримання особи - окрема обставина, відмінна від необхідної оборони
7	Яке з наведених покарань може застосовуватися як основне, так і як додаткове? А) Позбавлення військового, спеціального звання, рангу або кваліфікаційного класу Б) Конфіскація майна В) Штраф	В ст.52 КК всі підручники

	Г) Громадські роботи	
8	<i>Громадянин П. вчинив умисне кримінальне правопорушення, маючи судимість за раніше вчинене умисне кримінальне правопорушення. Яку назву має така форма множинності кримінальних правопорушень?</i> А) Сукупність Б) Рецидив В) Повторність Г) Неодноразовість	Б ст. 34 КК всі підручники
9	<i>Який максимальний строк позбавлення волі може бути призначений неповнолітньому у випадку вчинення особливо тяжкого злочину, поєднаного з умисним позбавленням життя людини?</i> А) 15 років Б) 20 років В) 10 років Г) Довічне позбавлення волі	А ст 102 КК
10	<i>На якій стадії кримінального провадження особа офіційно набуває статусу «обвинувачений»?</i> А) Після затримання на місці вчинення правопорушення Б) Після вручення письмового повідомлення про підозру В) Після передачі обвинувального акта до суду Г) Після проголошення судом обвинувального вироку	В ст 42 КПК
11	<i>У якому випадку кримінальне провадження в суді першої інстанції може здійснюватися судом присяжних?</i> А) У провадженнях щодо злочинів проти власності в умовах воєнного стану Б) Тільки якщо обвинувачений є неповнолітнім В) Якщо в справі бере участь понад дванадцять осіб Г) У провадженнях щодо злочинів, за які передбачене довічне позбавлення волі, за клопотанням обвинуваченого	Г ст 31 КПК

12	<i>Який об'єкт цивільних правовідносин належить до немайнових благ?</i> А) Земельна ділянка Б) Борщ В) Гідність фізичної особи Г) Електронні цінні папери	Правильна відповідь: В ст. 201 ЦК, Андрусишнін, 9кл. С.50, Ратушняк 9кл. С.45, Святокум 9кл. С.40, погл. С.47, Філіпенко 10кл. С.147, Наровлянський 11кл. С.148, Васильків 11кл. С.137
13	<i>Який правовий наслідок має оголошення фізичної особи безвісно відсутньою?</i> А) Припинення її цивільної правоздатності Б) Призначення пенсії у зв'язку із втратою годувальника В) Встановлення опіки над її майном Г) Визнання недійсними всіх укладених нею правочинів	Правильна відповідь: В ст. 44 ЦК Філіпенко 11кл. С.156, Васильків 11кл. С.149
14	<i>Який з наведених юридичних фактів є способом припинення юридичної особи?</i> А) Позбавлення ліцензії на здійснення певного виду діяльності Б) Ліквідація В) Накладення міжнародних санкцій Г) Смерть власника/засновника	Правильна відповідь: Б ст.104 ЦК Філіпенко 11кл С.158, Наровлянський 11кл С.114,
15	<i>Який вид цивільних правовідносин виникає між кредитором і боржником?</i> А) Речові Б) Зобов'язальні В) Майнові Г) Корпоративні	Правильна відповідь: Б ст.ст. 509, 510 ЦК Філіпенко 11кл С.213, Наровлянський 11кл С.154, Васильків 11кл. С.188
16	<i>З якого моменту фізична особа набуває повного обсягу цивільної правоздатності?</i> А) Досягнення повноліття Б) Державної реєстрації фізичної особи-підприємця В) Народження фізичної особи Г) Набуття повного обсягу дієздатності, тобто досягнення 18-літнього віку або раніше у випадках, визначених законом	Правильна відповідь: В ст.ст. 25 ЦК Філіпенко 11кл С.153, Наровлянський 11кл С.107

17	Який спосіб набуття права власності пов'язаний із переходом права від попереднього власника? А) Первісний Б) Похідний В) Залежний Г) Вторинний	Правильна відповідь: Б Філіпенко 11кл С.171, Наровлянський 11кл С.125
18	Хто належить до складу «учасників справи» у позовному провадженні згідно з Цивільним процесуальним кодексом України? А) Сторони та треті особи Б) Суддя, секретар судового засідання та сторони В) Сторони, свідки, експерти та спеціалісти Г) Позивач, відповідач, прокурор та поняті	А (ст. 42 ЦПК України; підручник 11 кл. Наровлянський), с. 143
19	Який суд у системі судоустрою України переглядає у касаційному порядку судові рішення? А) Апеляційний суд Б) Верховний Суд В) Касаційний Суд України Г) Верховний Суд України	Б (ст. 25, 388 ЦПК України; <u>Підручник</u> 10 кл. Кравчук, § 27.2.1).
20	Який вид провадження у цивільному судочинстві призначений для розгляду справ, у яких відсутній спір про право, а метою є підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів? А) Позовне Б) Наказне В) Окреме Г) Спрошене	В. Окреме провадження. ЦПК України, ст. 293, розд. IV; Підручник (Наровлянський), с. 141.
21	З якого моменту набирає чинності колективний договір? А) 3 дня його повідомної реєстрації місцевими органами влади Б) 3 дня його схвалення загальними зборами трудового колективу В) 3 дня його підписання представниками сторін або з дня, зазначеного в ньому Г) Через 10 днів після його підписання	В (ст. 9 ЗУ «Про колективні договори і угоди»); <u>Підручник</u>: 11 кл. Філіпенко п. 3 § 71).
22	Який максимальний строк випробування при прийнятті на роботу може бути встановлений для робітників? А) 1 місяць Б) 2 місяці В) 3 місяці Г) 6 місяців	А ч. 2 ст. 27 КЗпП України Підручник: О. Наровлянський (2019), с. 195.

23	<i>Яка скорочена тривалість робочого часу встановлена законом для неповнолітніх працівників віком від 16 до 18 років?</i> А) 24 години на тиждень Б) 36 годин на тиждень В) 40 годин на тиждень Г) 18 годин на тиждень	Б п. 1 ч. 1 ст. 51 КЗпП України Підручник: І. Васильків (2019), с. 244.
24	<i>Протягом якого часу відсутність на роботі без поважних причин вважається прогулом, що дає роботодавцю право звільнити працівника?</i> А) Відсутність протягом 1 години Б) Відсутність більш ніж 3 години протягом робочого дня (безперервно або сумарно) В) Відсутність протягом 2 робочих днів Г) Систематичні запізнення більше ніж на 30 хвилин	Б п. 4 ч. 1 ст. 40 КЗпП України Підручник: О. Наровлянський (2019), с. 200.
25	<i>Яку назву має право обмеженого платного або безоплатного користування чужою земельною ділянкою (наприклад, право проходу, проїзду, прокладання комунікацій)?</i> А) Земельний емфітевзис Б) Земельний сервітут В) Земельний суперфіцій Г) Оренда землі	Б ч. 1 ст. 98 Земельного кодексу України, І. Васильків (2019), с. 298; О. Наровл (2019), с. 249.
26	<i>Яку категорію справ розглядають господарські суди?</i> А) Про розірвання трудового договору між боржником і кредитором Б) Про майнові вимоги до боржника, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство В) Про адміністративні правопорушення, вчинені керівником суб'єкта господарювання Г) Про визнання рішення міжнародного комерційного арбітражу	Б (п. 8) ч. 1 ст. 20 ГПКУ 11 клас. Наровл. § 41.
27	<i>Який шлюбний вік для чоловіків та жінок встановлений сімейним законодавством?</i> А) 16 років для жінок та 18 років для чоловіків Б) 17 років для жінок та 17 років для чоловіків В) 18 років для жінок та 18 років для чоловіків Г) 17 років для жінок та 18 років для чоловіків	В ч. 1 ст. 22 СКУ Наровл. § 51-52
28	<i>Відповідно до Сімейного кодексу України релігійний обряд шлюбу може бути підставою для виникнення у жінки та чоловіка прав та обов'язків подружжя, якщо він...</i> А) Відбувся за згодою обох сторін та в присутності свідків Б) Відбувся після державної реєстрації шлюбу в органах державної реєстрації актів цивільного стану	В ч. 3 ст. 21 СКУ

	В) Відбувся до створення або відновлення органів державної реєстрації актів цивільного стану Г) Був засвідчений органом місцевого самоврядування	
29	<i>Що з наведеного НЕ є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, навіть якщо це майно було придбане за час шлюбу?</i> А) Музичний інструмент для професійної діяльності одного з подружжя Б) Автомобіль, придбаний за спільні кошти В) Пенсія, одержана одним з подружжя Г) Букет підсніжників, які занесені до Червоної книги України	Г ч. 1 ст. 61 СКУ Васильків - Нова програма. § 40.2.2.
30	<i>У якому випадку відповідно до Сімейного кодексу України припиняється режим окремого проживання подружжя?</i> А) Автоматично після спливу одного року з дня його встановлення Б) Лише у разі розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану В) У разі поновлення сімейних відносин або за рішенням суду на підставі заяви одного з подружжя Г) Після народження у подружжя дитини	В ч. 2 ст. 119 СКУ Васильків - Нова програма. § 40.2.4.

II. Проаналізуйте міні-кейс. Оберіть одну правильну відповідь. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за завдання

№	Зміст завдання	Відповідь (з посиланням)
1	ТОВ «Агротех-Плюс» протягом 7 років постачає ТОВ «ГрінТрейд» сільськогосподарську техніку. Договори поставки щороку укладалися письмово й містили лише загальні умови (предмет, ціна, строки поставки). Інші істотні умови жодного разу письмово не фіксувалися, але стала практика є такою: оплата протягом 30 днів після фактичної поставки, приймання товару відбувалося без складання окремого акту, претензії щодо якості заявлялися протягом 60 днів з моменту поставки. Яке джерело (форма) права використовується сторонами для врегулювання оплати поставленого товару? А) Звичай ділового обороту Б) Традиція ділового обороту В) Звичайна ділова практика Г) Традиція ділової співпраці	А Васильків_с. 139
2	16-річний Максим написав у своєму блозі критичну статтю про стан спортивного майданчика в школі, вказавши на бездіяльність адміністрації. Директор зажадав видалити пост, погрожуючи виключенням за "наплюснення репутації закладу". Яке право Максима було порушено? А) Право на освіту Б) Право на свободу думки і слова В) Право на повагу до приватної та сімейної таємниці Г) Право на участь в управлінні державними справами Д) Право на захист від психологічного насильства	Б Джерело: ст. 34 Конституції України; ст. 10 Європейської конвенції з прав людини.
3	Для того щоб підібратися до ворожого блокпоста, група солдатів переодяглася в цивільний одяг і сховала зброю в продуктових кошиках. Наблизившись на коротку відстань, вони відкрили вогонь. Як кваліфікується такий метод ведення бойових дій у міжнародному праві? А) Воєнна хитрість, яка є законним методом ведення війни Б) Віроломство, що є грубим порушенням законів та звичаїв війни В) Необхідна самооборона під час виконання бойового завдання Г) Допустимий тактичний маневр у разі кількісної переваги ворога	Б Джерело: ст. 37 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року (Протокол I).
4	Начальник зміни своїм розпорядженням заборонив працівнику покидати своє робоче місце після закінчення встановленого робочого дня у зв'язку з виробничою необхідністю. Яке правове твердження є правильним?	А ст. 62 КЗпП України Філіпенко, 9 кл. С. 149, Святокум 9 кл., С. 133,

	А) Робота, що виконується понад визначену тривалість робочого часу, є надурочною, і, як правило, не допускається Б) Робота після закінчення робочого дня в цій ситуації кваліфікується як ненормований робочий час і застосовується за рішенням роботодавця для забезпечення виробничих потреб В) Робота понад нормальну тривалість робочого часу допускається за згодою працівника, а підстави та тривалість такої роботи визначаються домовленістю сторін трудового договору Г) Оплата роботи понад нормальну тривалість робочого часу здійснюється як звичайний робочий час, якщо інше не встановлено трудовим договором або локальними актами роботодавця	Філіпенко, 11 кл., С. 280
5	<i>17-річного Максима було затримано за підозрою у вчиненні грабежу. Під час першого допиту слідчий роз'яснив Максиму його права. Максим заявив, що він «не винний, йому нема чого приховувати, і він готовий давати свідчення прямо зараз без адвоката, щоб швидше піти додому». Слідчий, зафіксувавши відмову підлітка від захисника у протоколі, провів допит. Чи було порушено норми Кримінального процесуального кодексу України у цій ситуації?</i> А) Ні, оскільки Максим добровільно відмовився від адвоката і це зафіксовано в протоколі Б) Так, оскільки участь захисника є обов'язковою у кримінальному провадженні щодо осіб, які підозрюються у вчиненні злочину у віці до 18 років В) Ні, участь адвоката є обов'язковою лише для тих осіб, які мають психічні вади Г) Так, але лише у випадку, якщо батьки Максима письмово вимагали присутності адвоката	Б. (Відповідно до ст. 52 КПК України, участь захисника є обов'язковою у кримінальному провадженні щодо осіб, які не досягли 18-річного віку. Відмова від захисника в такому разі не приймається слідчим).

3. Знайдіть відповідність у таблиці. За кожну правильно визначену пару 1 бал. Загалом 4 бали за кожну відповідність, 20 балів за завдання.

1. Усунення або пом'якшення кримінально-правових наслідків

1. Амністія	А) Суд не застосував визначене покарання, встановивши іспитовий строк на один рік.	1Б, 2В, 3А, 4Д
2. Помилування	Б) Парламент прийняв закон про звільнення від кримінальної відповідальності певної категорії засуджених жінок, які мають малолітніх дітей.	
3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням	В) Президент задовольнив прохання засудженого про пом'якшення йому вироку та замінив довічне позбавлення волі на 25 років	
4. Погашення судимості	Г) Особа після відбуття покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі зразковою поведінкою і сумлінним ставленням до праці довела своє виправлення	
	Д) Протягом року після відбуття штрафу особа не вчинила нового кримінального правопорушення	

2. Цивільна дієздатність фізичних осіб

1. Часткова цивільна дієздатність	А) Фізична особа віком від 14 до 18 років (має право самостійно розпоряджатися своїм заробітком, стипендією, бути учасником і засновником юридичних осіб).	1Г 2А 3В 4Б
2. Неповна цивільна дієздатність	Б) Фізична особа, яка внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.	НПА: ст.ст. 31, 32, 34, 36, 39, 78 Цивільного кодексу України. Підручник и: О. Наровлянський (2019), с. 106-109; І.
3. Обмеження цивільної дієздатності	В) Фізична особа, яка зловживає спиртними напоями, наркотичними засобами, азартними іграми, чим ставить себе чи свою сім'ю у скрутне матеріальне становище.	
4. Визнання фізичної особи недієздатною	Г) Фізична особа, яка не досягла 14 років (має право самостійно вчиняти лише дрібні побутові правочини).	
	Д) Фізична особа, яка має фізичні вади, що ускладнюють самостійний захист прав, але є психічно здоровою (потребує встановлення над нею помічника).	

		Васильків (2019), с. 147-148.
--	--	-------------------------------------

3. Учасники цивільного процесу”

1. Експерт	А) Особа, яка володіє спеціальними знаннями, необхідними для з'ясування відповідних обставин справи	1 – А 2 – Б 3 – В 4 – Г
2. Експерт з питань права	Б) Особа, яка має науковий ступінь доктора філософії та є визнаним фахівцем з права	ст.ст. 67, 72, 73, 74 ЦПК Святоку м 9 кл., С. 476, поглибл. С. 133
3. Спеціаліст	В) Особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками, необхідними для застосування технічних засобів	
4. Секретар судового засідання	Г) Особа, яка забезпечує контроль за повним фіксуванням судового засідання технічними засобами і проведенням судового засідання в режимі відеоконференції	
	Д) Особа, яка під час судового засідання приймає від присутніх у залі учасників судового процесу документи	

4. Інстанційна юрисдикція адміністративних судів

1. Місцевий загальний суд як адміністративний суд	А) Справа про визнання протиправним податкового повідомлення-рішення	1Д 2А 3Г 4Б Ст.ст. 20, 22 КАСУ
2. Окружний адміністративний суд	Б) Справа за позовом про дострокове припинення повноважень народного депутата України	
3. Апеляційний адміністративний суд	В) Справа про застосування санкції, передбаченої Законом України «Про санкції»	
4. Верховний Суд	Г) Справа про примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності земельної ділянки	
	Д) Справа щодо уточнення списку виборців	

5. Вікові цензи для засновників і членів громадських організацій

1. Мінімальний віковий ценз для засновника дитячої громадської організації	А) 6 років	1В 2Г 3А 4Д ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про громадські об'єднання», ч. 4-5 ст. 11 ЗУ «Про основні засади молодіжної політики» до 18 років - тому 17 років максимально можливий віковий ценз, так само до 35 років - тому 34.
2. Максимальний віковий ценз для учасника дитячої громадської організації	Б) 10 років	
3. Мінімальний віковий ценз для учасника дитячої громадської організації	В) 14 років	
4. Максимальний віковий ценз для учасника молодіжної громадської організації	Г) 17 років	
	Д) 34 роки	

4. Проаналізуйте ситуацію. Дайте розгорнуту відповідь на поставлені питання. За кожну правильну відповідь 2 бали. Загалом 10 балів за кожну ситуацію, 20 балів за завдання

Рекомендації для перевірки

На кожне питання можливі варіанти оцінювання:

0 – повністю неправильна відповідь

1 – частково правильна відповідь

2- повністю правильна відповідь

При перевірці варто орієнтуватися не на дослівний виклад (окрім точних назв нормативних джерел), а на логіку і аргументи. Правильна відповідь без аргументів оцінюється в 1 бал

Ситуація 1

зміст фабули	Питання	Відповіді з посиланням
Олександр та Марія перебували у зареєстрованому шлюбі з 2014 р. Після реєстрації шлюбу подружжя проживало в однокімнатній квартирі, яку Марія отримала у спадок від бабусі у 2012 році. 2017 р. подружжя придбало двокімнатну квартиру. 2018 р. подружжя фактично припинило спільне проживання, однак шлюб не було офіційно розірвано. 2019 р. Марія купила антикварну картину за кошти, отримані нею як компенсація моральної шкоди, завданої внаслідок ДТП. 2020 р. Олександр без згоди Марії намагався укласти договір дарування квартири, придбаної у 2017 р. за спільні кошти подружжя, на користь свого брата Сергія. Однак нотаріус відмовив йому у посвідченні цього правочину. 2024 р. Марія ініціювала укладення договору про поділ спільного майна подружжя.	1. Які галузі права регулюють відносини, що виникли у цій ситуації? Назвіть нормативно-правові акти, які мають бути застосовані.	1. Сімейне право, цивільне право. Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України.
	2. Визначте порядок поділу власності подружжя у цій ситуації.	2. Двокімнатна квартира, яка була набута подружжям у період зареєстрованого шлюбу за спільні кошти, є об'єктом спільної сумісної власності подружжя (ст. 60 СК України). У разі поділу майна, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, частки майна дружини та чоловіка є рівними, якщо інше не визначено домовленістю між ними або шлюбним договором (ч. 1 ст. 70 СК України). Антикварна картина, придбана Марією за кошти, отримані як компенсація моральної шкоди, завданої внаслідок ДТП, є її особистою приватною власністю (п. 3 ч. 1, ч. 4 ст. 57

		СК України), не підлягає поділу між подружжям і залишається у приватній власності Марії, незалежно від того, що вона була придбана під час шлюбу. Однокімнатна квартира, отримана Марією у спадок від бабусі у 2012 році, є її особистою приватною власністю, оскільки була набута одним із подружжя до шлюбу (п. 1 ч. 1 ст. 57 СК України).
	3. Чи зміниться порядок поділу майна, якщо б квартира була отримана Марією у спадок у 2015 році?	3. Ні, порядок поділу майна не зміниться, навіть якщо квартира була отримана Марією у спадок у 2015 році, тобто вже під час шлюбу. Майно, набуте одним із подружжя за час шлюбу в порядку спадкування, є його особистою приватною власністю і не входить до складу спільної сумісної власності, а отже не підлягає поділу (п. 2 ч. 1 ст. 57 СК України).
	4. Чи є необхідною згода Марії на укладення Олександром договору дарування двокімнатної квартири та чи є правомірною відмова нотаріуса у посвідченні цього правочину?	4. Договір дарування нерухомого майна укладається у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню (ч. 2 ст. 719 ЦК України). Квартира, набута подружжям під час шлюбу, є об'єктом спільної сумісної власності (ст. 60 СК України). Для укладення Олександром договору дарування квартири, яка є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, згода його дружини Марії має бути подана письмово та нотаріально посвідчена (ч. 3

		ст. 65 СК України). Відмова нотаріуса є законною та обґрунтованою, оскільки була спрямована на запобігання укладенню недійсного правочину (ст. 203, ст. 215 ЦК України).
	5. Які вимоги до форми договору про поділ житлового будинку, квартири чи іншого нерухомого майна подружжя встановлені сімейним законодавством України?	5. Договір про поділ житлового будинку, квартири, іншого нерухомого майна, а також про виділ нерухомого майна дружині, чоловікові зі складу усього майна подружжя має бути нотаріально посвідчений (ч. 2 ст. 69 СК України).

Ситуація 2

зміст фабули	Питання	Відповіді з посиланням
Населення міста становить 120 тисяч осіб, з яких 90 тисяч громадян України, а виборців (громадян, які мають право голосу) – 80 тисяч. На виборах міського голови було зафіксовано низьку явку виборців – до виборчих дільниць з’явилося лише 10 тисяч осіб. За результатами голосування найбільшу кількість голосів отримали кандидат А., за якого проголосувало три тисячі виборців, та кандидат Б., за якого проголосувало дві тисячі виборців. Інші кандидати отримали менш ніж одну тисячу голосів виборців.	1. Яка галузь права регулює відносини, що виникли у цій ситуації? Назвіть нормативно-правові акти, які мають бути застосовані.	1. Конституційне право. Конституція України та Виборчий кодекс України
	2. За якою виборчою системою (вид і підвид виборчої системи) повинні відбутися вказані вибори?	2. За мажоритарною системою абсолютної більшості (оскільки 80 тисяч виборців). Вибори міського (міста з кількістю виборців 75 тисяч і більше осіб) голови проводяться за мажоритарною виборчою системою абсолютної більшості в єдиному одномандатному міському виборчому окрузі, що збігається з територією міста згідно з адміністративно-територіальним устроєм або

		територією міської територіальної громади (ч. 4 ст. 192 Виборчого кодексу України). Територіальна виборча комісія з відповідних виборів визнає обраним міським (міст з кількістю виборців до 75 тисяч осіб) головою кандидата, який за результатами голосування виборців отримав найбільшу порівняно з іншими кандидатами на посаду кількість голосів виборців (стаття 279 Виборчого кодексу України)
	3. Які вікові вимоги для пасивного та активного виборчого права на вказаному виді виборів?	3. 18 років - для активного виборчого права, 18 років - для пасивного виборчого права на місцевих виборах (ст. 7, 193 Виборчого кодексу, ст. 70 Конституції України)
	4. Чи враховується явка виборців у визначенні результатів голосування?	4. Ні, Виборчий кодекс України не передбачає жодних вимог або винятків стосовно явки виборців.
	5. Яке рішення за результатами такого голосування має ухвалити виборча комісія?	5. Призначити повторне голосування та включити до виборчого бюлетеня кандидатів А. і Б., що отримали найбільшу кількість голосів виборців.

5. Задача. Загалом 10 балів за завдання

Рекомендації для перевірки

При перевірці варто орієнтуватися не на дослівний виклад (окрім точних назв нормативних джерел), а на логіку і аргументи. Послідовність викладу може бути іншою, аніж запропоновано предметно-методичною комісією.

Зміст задачі	Відповідь
10 січня 2016 року 15-річний учень 10-го класу Артем без згоди батьків обміняв свій професійний фотоапарат (вартістю 25 000 грн, подарунок бабусі) на ігровий ноутбук, що належав його повнолітньому сусідові Ігорю. Батьки Артема дізналися про цей обмін 15 січня 2016 року. Вони вимагали від Ігоря повернути фотоапарат, але той відмовився. До суду батьки не зверталися, сподіваючись, що Ігор одумається. 1 лютого 2019 року Артем (якому в січні виповнилося 18 років) самостійно подав позов до суду з вимогою визнати договір міні недійсним і повернути фотоапарат. У судовому засіданні Ігор заявив клопотання про відмову в позові у зв'язку зі впливом позовної давності. Артем заперечив: <i>"Я подав позов відразу після повноліття. Поки я був неповнолітнім, строк давності не міг йти, адже я не міг самостійно звернутися до суду"</i>.	1. Правовідносини належать до цивільно-правових. (1 бал). 2. Артем (15 років) мав неповну цивільну дієздатність (вік 14–18 років) (1 бал). 3. Артем не мав право вчиняти правочин, оскільки відповідно до ст. 32 ЦК України, міг вчиняти самостійно лише дрібні побутові правочини. Правочин на 25 000 грн не є дрібним, тому вимагав згоди батьків. (2 бали). 4. Правочин може бути визнаний судом недійсним, оскільки вчинений неповнолітнім за межами дієздатності без згоди батьків (ст. 222 ЦК України). (2 бали). 5. Суд має відмовити у задоволенні позову через вплив позовної давності та задовольнити клопотання Ігоря. (2 бали). 6. Аргумент Артема є помилковим. Перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася про порушення свого права (ст. 261 ЦКУ). Оскільки інтереси неповнолітнього представляють його законні представники (батьки), то строк починає йти з моменту, коли про порушення дізналися БАТЬКИ. Розрахунок: 1. Батьки дізналися: 15 січня 2016 року. 2. Строк давності (3 роки) вплив: 15 січня 2019 року. 3. Позов подано: 1 лютого 2019 року. Висновок: Позов подано з пропуском строку (на 17 днів). Оскільки Ігор про це заявив, суд відмовляє в позові (ст. 267 ЦКУ). (2 бали). Цивільний кодекс України: ст. 257, 261, 267. Підручник: Наровлянський О. Д. (2019), с. 118-119. Підручник: Васильків І. Д. (2019), с. 152-158; 186-188.

5. Задача.

Здійсніть правовий аналіз викладених фактів

Зміст задачі	Відповідь
10 січня 2016 року 15-річний учень 10-го класу Артем без згоди батьків обміняв свій професійний фотоапарат (вартістю 25 000 грн, подарунок бабусі) на ігровий ноутбук, що належав його повнолітньому сусідові Ігорю. Батьки Артема дізналися про цей обмін 15 січня 2016 року. Вони вимагали від Ігоря повернути фотоапарат, але той відмовився. До суду батьки не зверталися, сподіваючись, що Ігор одумається. 1 лютого 2019 року Артем (якому в січні виповнилося 18 років) самостійно подав позов до суду з вимогою визнати договір міни недійсним і повернути фотоапарат. У судовому засіданні Ігор заявив клопотання про відмову в позові у зв'язку зі спливом позовної давності. Артем заперечив: <i>"Я подав позов відразу після повноліття. Поки я був неповнолітнім, строк давності не міг йти, адже я не міг самостійно звернутися до суду"</i>.	Правовідносини належать до цивільно-правових. Артем (15 років) мав неповну цивільну дієздатність (вік 14–18 років). Артем не мав право вчиняти правочин, оскільки відповідно до ст. 31 ЦК України, міг вчиняти самостійно лише дрібні побутові правочини (інших особливостей прав особи віком 14-18 років, передбачених ст. 31-32 ЦК в умові не визначено). Правочин на 25 000 грн не є дрібним, тому вимагав згоди батьків, а, відповідно до фабули, не був схвалений батьками. Правочин може бути визнаний судом недійсним, оскільки вчинений неповнолітнім за межами його цивільної дієздатності без згоди батьків (за правилами ст. 222 ЦК України). При перевірці варто звернути увагу на наступні важливі юридичні нюанси. Ключовий акцент у цій фабулі робиться на позовну давність, суб'єкта звернення до суду та існування порушених цивільних прав або інтересів суб'єкта такого звернення до суду. Від цього безпосередньо залежить застосування норм статті 261 Цивільного кодексу України. Рекомендуємо враховувати декілька аспектів правової логіки учнів при формулюванні відповідей: Аспект 1. Захист інтересів неповнолітнього через законних представників. Якщо учень у своєму аналізі виходить із того, що обов'язок захисту інтересів неповнолітнього покладено на його батьків, маючи на увазі їх пасивність, він може застосувати загальний розрахунок щодо давності: перебіг позовної давності починається від дня, коли про порушення дізналися законні представники (батьки). Батьки дізналися 15.01.2016 р., 3-річний строк сплив в 0 год 16.01.2019 р. Відповідь учня, який проявить свою обізнаність щодо існування загальної трирічної позовної давності (ст. 257 ЦК України), відсутності у Артема права на позов, зокрема, через не порушення оскаржуваним правочином його прав та інтересів, як неповнолітньої особи, неналежного суб'єкта звернення до суду (зокрема вважатиме, що належним суб'єктом звернення до суду можуть бути батьки Артема), зазначить про пропуск (трирічного) строку звернення до суду у разі, якщо з позовом звернуться батьки Артема, має враховуватися.

	Аспект 2, на якому акцентовано в умові задачі («...до суду батьки не зверталися...Артем самостійно подав позов...»). Якщо учень надає правовий аналіз наслідків звернення самого Артема до суду після досягнення 18 років, він має керуватися частиною 4 статті 261 ЦК України (У разі порушення цивільного права або інтересу неповнолітньої особи позовна давність починається від дня досягнення нею повноліття.), зазначивши при цьому, яке право або інтерес порушений оспорюваним правочином, і обґрунтувати строк, з якого починає перебіг позовна давність. У цьому випадку закон гарантує право на самостійний захист своїх інтересів, який не може бути обмежений пасивністю або необізнаністю її батьків. Тому, строк не пропущено. Суд має відмовити у задоволенні клопотання Ігоря та розглянути справу по суті. Цивільний кодекс України: ст. 257, 261, 267. Підручник: Наровлянський О. Д. (2019), с. 118-119. Підручник: Васильків І. Д. (2019), с. 152-158; 186-188.
--	---